Zasady ponoszenia odpłatności za pobyt w domu pomocy społecznej

Opłata za pobyt w DPS - kto płaci?

Działalność domów pomocy społecznej (DPS) prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego jest co do zasady finansowana z budżetów tychże jednostek. Jednakże zgodnie z Ustawą z dnia 12 marca 20024 r o pomocy społecznej opłata za pobyt w domu pomocy społecznej jest współfinansowana przez pensjonariusza oraz ewentualnie jego rodzinę. **Opłata za pobytw DPS może bowiem być ponoszona przez różne osoby i w różnym stopniu, o czym dalej.**

DPS – dla kogo?

Zgodnie z art. 54 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej osoba wymagająca całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogąca samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, której nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych, ma prawo do umieszczenia w domu pomocy społecznej. Innymi słowy, ubiegać się o umieszczenie w DPS może osoba, która jest w podeszłym wieku, chora lub niepełnosprawna, która z uwagi na wiek, chorobę lub niepełnosprawność nie może funkcjonować w codziennym życiu, a pomoc w formie usług opiekuńczych okazuje się niewystarczająca. Najczęściej decyzja o umieszczeniu osoby w DPS jest podejmowana przez tę osobę wspólnie z rodziną, która zwyczajnie nie jest w stanie zapewnić odpowiedniej opieki. Jeśli ze względu na swój stan psychiczny osoba ta nie jest zdolna do wyrażenia zgody na umieszczenie w DPS, o skierowaniu do domu pomocy społecznej orzeka sąd opiekuńczy.

Opłata za pobyt w DPS – kto reguluje?

Zgodnie z przywołaną ustawą o pomocy społecznej, obowiązanymi do wnoszenia opłaty za pobyt w DPS są w pierwszej kolejności mieszkaniec domu, w drugiej kolejności małżonek oraz zstępni przed wstępnymi, a w ostatniej kolejności gmina, z której osoba została skierowana do DPS.

Ile wynosi opłata za pobyt w DPS?

Pobyt w domu pomocy społecznej jest odpłatny do wysokości średniego miesięcznego kosztu utrzymania mieszkańca, który jest ustalony przez wójta (burmistrza prezydenta miasta), starostę lub marszałka województwa w zależności od tego przez kogo prowadzony jest konkretny dom pomocy społecznej.

Dla przykładu, średni miesięczny koszt utrzymania mieszkańca w DPS w Dobiegniewie wynosi obecnie, t.j. na dzień 11.01.2022r **4.995,00zł**

Najczęściej opłatę za pobyt w DPS uiszcza jej mieszkaniec. Zazwyczaj opłata ta jest pobierana z emerytury bądź renty takiej osoby. Nie jest jednak tak, że opłata za pobyt w DPS może pochłonąć całą emeryturę lub rentę. W wypadku opłaty pobieranej od mieszkańca, może ona wynosić nie więcej niż 70% dochodu. W praktyce więc najczęściej dojdzie do pobrania 70% wypłaconej pensjonariuszowi emerytury bądź renty, co jednak zazwyczaj nie wystarcza na pokrycie jej w całości ze środków pensjonariusza. Wówczas organ zwraca się o pokrycie różnicy do dalszych obowiązanych.

W dalszej kolejności za uiszczenie opłaty za pobyt w DPS odpowiedzialni są małżonek, zstępni (np. dzieci, wnuki) oraz wstępni (rodzice, dziadkowie). Zwrócić należy uwagę na to, że z grupy tej wyłączone jest rodzeństwo.

Odpowiedzialność osób wymienionych powyżej za uiszczenie opłaty jest jednak ograniczona. W przypadku osoby samotnie gospodarującej, poniesie ona opłatę za pobyt bliskiego w DPS jedynie, gdy jej dochód będzie wyższy niż 300% kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej, jednakże kwota dochodu pozostająca po wniesieniu opłaty za DPS nie może być niższa niż 300% tego kryterium. Na chwilę tworzenia niniejszego wpisu, kryterium dochodowe osoby samotnie gospodarującej wynosi 701 złotych. W odniesieniu do osoby gospodarującej w ramach rodziny, kryterium to wynosi 528 złotych za osobę w rodzinie. Oznacza to, że osoba żyjąca samotnie może ponosić opłatę za pobyt w DPS swojego krewnego dopiero, gdy jej dochód wynosi 2.103,00 zł, jednakże każdorazowo kwota ta musi zostać w kieszeni zobowiązanego po uiszczeniu opłaty. Sytuacja jest odrobinę bardziej skomplikowana w odniesieniu do osób gospodarujących w ramach rodziny. Przykładowo, jeżeli rodzina składa się z 4 osób, w której żona i mąż zarabiają po 3.000,00 złotych i mają

na utrzymaniu dwójkę małoletnich dzieci, to dochód rodziny wynosi 6.000,00 zł. Przeliczając to na osobę w rodzinie daje to kwotę 1 500,00 zł. Limit zwolnienia to natomiast kwota stanowiąca 300% kryterium dochodowego na osobę w rodzinie czyli 1.584,00 zł. W takim wypadku dochód na osobę w rodzinie jest niższy niż 300% kryterium dochodowego, a więc nie ma możliwości nałożenia opłaty na osobę zobowiązaną do uiszczenia opłaty za DPS.

W ostatniej kolejności obowiązana do uiszczenia opłaty za pobyt w DPS jest gmina, która pokrywa różnicę między średnim kosztem utrzymania w DPS, a opłatami wnoszonymi przez inne osoby obowiązane.

Opłata za pobyt w DPS – postępowanie

Postępowanie administracyjne w przedmiocie ustalenia opłaty za pobyt w DPS najczęściej rozpoczyna się od określenia kręgu osób zobowiązanych. Następnie organ przechodzi do postępowania dowodowego, w ramach którego zobligowany jest do ustalenia dochodu osoby potencjalnie obowiązanej i obligatoryjnie przeprowadza wywiad środowiskowy. Najczęściej organ zaczyna od wezwania osoby obowiązanej do przedstawienia sytuacji majątkowej
i dochodowej. Postępowanie to kończy się propozycją zawarcia umowy, w której członek rodziny pensjonariusza DPS zobowiązuje się opłacać w odpowiedniej części opłatę za pobyt w DPS. Strona postępowania administracyjnego nie ma jednak obowiązku podpisywać takiej umowy z organem prowadzącym właściwy DPS. Wówczas wydana zostaje decyzja, nakładająca na obowiązanego obowiązek uiszczenia opłaty za pobyt w DPS w odpowiedniej wysokości. Gdy nie zgadzamy się z wydaną decyzją mamy prawo ją zaskarżyć.
W przypadku wydania decyzji osobie zobowiązanej przysługuje odwołanie do organu
II instancji w terminie 14 dni od jej wniesienia. Po niekorzystnym rozpoznaniu w II instancji przysługuje prawo wniesienia skargi do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w terminie 30 dni od dnia doręczenia decyzji organu odwoławczego.

Zwolnienie z opłaty za pobyt w DPS

Ustawodawca przewidział zaistnienie takich sytuacji, w których mimo że członek rodziny zalicza się do osób obowiązanych do uiszczenia opłaty za pobyt w DPS, to jednak ze względów sprawiedliwościowych lub społecznych, osoba taka jest zwolniona z obowiązku. Obligatoryjne zwolnienie z opłaty zachodzi w przypadku, gdy obowiązany przedstawi prawomocne orzeczenie sądu o pozbawieniu rodzica władzy rodzicielskiej i oświadczy, że władza rodzicielska nie została przywrócona albo okaże prawomocne orzeczenie sądu o skazaniu za umyślne przestępstwo popełnione z użyciem przemocy na swoją szkodę, jej małoletniego rodzeństwa lub jej rodzica. Mimo, iż w takiej sytuacji organ jest zobligowany zwolnić taką osobę z opłaty, to należy pamiętać, aby złożyć w tym przedmiocie odpowiedni wniosek. Bez niego, organ nie pochyli się w ogóle nad tą kwestią.

Co więcej, ustawa o pomocy społecznej stanowi (konkretnie art. 64 ustawy), że osoby wnoszące opłatę lub obowiązane do wnoszenia opłaty za pobyt mieszkańca domu w DPS można zwolnić z tej opłaty częściowo lub całkowicie, po przeprowadzeniu rodzinnego wywiadu środowiskowego, w szczególności jeżeli:

- wnoszą opłatę za pobyt innych członków rodziny w domu pomocy społecznej, ośrodku wsparcia lub innej placówce;
- występują uzasadnione okoliczności, zwłaszcza długotrwała choroba, bezrobocie, niepełnosprawność, śmierć członka rodziny, straty materialne powstałe w wyniku klęski żywiołowej lub innych zdarzeń losowych;
- małżonkowie, zstępni, wstępni utrzymują się z jednego świadczenia lub wynagrodzenia;
- osoba obowiązana do wnoszenia opłaty jest w ciąży lub samotnie wychowuje dziecko;
- osoba obowiązana do wnoszenia opłaty lub jej rodzic przebywała w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka lub placówce opiekuńczo-wychowawczej, na podstawie orzeczenia sądu o ograniczeniu władzy rodzicielskiej osobie kierowanej do domu pomocy społecznej lub mieszkańcowi domu;
- osoba obowiązana do wnoszenia opłaty przedstawi wyrok sądu oddalający powództwo o alimenty na rzecz osoby kierowanej do domu pomocy społecznej lub mieszkańca domu.

Podobnie jak w sytuacji zwolnienia obligatoryjnego, konieczne jest złożenie stosownego wniosku o zwolnienie z obowiązku uiszczania opłaty za pobyt w DPS. Z**wrócić należy uwagę, że sytuacje wskazane jako podstawa fakultatywnego zwolnienia są wymienione przypadkowo. Nie jest więc wykluczone zwolnienie z opłaty w innej, szczególnej sytuacji życiowej osoby obowiązanej, o ile zostanie ona odpowiednio przedstawiona organowi prowadzącemu postępowanie.**

Tekst opracowany na podstawie artykułu sporządzonego dnia 22 lutego 2021r przez Pana Tomasza Krasoń- Adwokata.